

SPIONAGETHRILLER HERZIENINGSZAAK TURKSE KOERD HÜSEYİN BAYBASIN NADERT

BESLISSINGSFASE

Is Hüseyin Baybasin (59) een moordenaar die terecht levenslang kreeg? Of werd hij slachtoffer van een duivels complot, gesmeed door de Turkse staat en uitgevoerd door de Nederlandse justitie? Een polderversie van de Dreyfusaffaire waarin ons land al achttien jaar een politiek gevangene achter slot en grendel houdt? Zijn herzieningszaak nadert de beslissingsfase.

Gevangenen in duivels mysterie

door Jolande van der Graaf

Uit de school klappen over de bizarre zaak van Hüseyin Baybasin is in Turkije als Russische roulette spelen. Zeker twee belangrijke getuigen werden daar tijdens mysterieuze gebeurtenissen al de mond gesnoerd. Anderen durven alleen anoniem hun verhaal te doen of zwijgen helemaal.

„Een van de Turkse getuigen is twee jaar terug gedood bij een dubieus verkeersongeluk waarover de politie zelfs geen rapport schreef”, zegt Baybasins advocaat Adèle van der Plas. „De ander, een doodsbange maar vastberaden politiegagent, wilde in Nederland in Baybasins herzieningszaak komen getuigen. Hij kreeg geen visum. En daar bleef het niet bij. De politiemann is kort erna ontvoerd en sindsdien vermist. Ja, dit is een huiveringwekkende zaak,

de belangen zijn groot.”

Baybasin zit al achttien jaar in ons land gevangen, nadat de rechtbank en het hof in Den Bosch hem tot levenslang veroordeelden voor een moord in zijn vaderland. Maar is dat terecht? Of speelt op de achtergrond een verbijsterend complot?

TAPS

Negentig procent van het bewijs tegen de Turkse Koerd bestaat uit taps (afgeleisterde telefoongesprekken). Maar in al die gesprekken is volgens onafhankelijke deskundigen aantoonbaar opzettelijk en op grote schaal geknoeid.

Deze technisch experts – onder wie de spoorloze politiegagent, wilde in Nederland in Baybasins herzieningszaak komen getuigen. Hij kreeg geen visum. En daar bleef het niet bij. De politiemann is kort erna ontvoerd en sindsdien vermist. Ja, dit is een huiveringwekkende zaak,

zijn gezet. „Daardoor lijkt het alsof hij een zware misdadiger is”, vervolgt advocaat Van der Plas.

Het levensverhaal van Baybasin is als een spionagethriller. Opgegroeid binnen een puissant rijke familie in Diyarbakir, in het oosten van Turkije, was hij voorbestemd zijn grootvader op te volgen als leider van een Koerdische clan. Maar de toekomst zou een andere wending krijgen.

Als 17-jarige werd hij naar Istanbul gestuurd waar een ultrageheime staatsorganisatie Baybasin naar zijn zegen inlijfde. Het ging om de ÖHD, de Özal Harp Dairesi, oftewel het Speciale Oorlogsdepartement. Opgericht met Turkije's toetreding tot de NAVO, maar nergens officieel geregistreerd.

Van der Plas: „Rekruten werden er van jongs af aan opgeleid voor hoge posities binnen de regering. Baybasin was een briljante jongen en beoogd Koerdisch leider.

Ze dachten twee vliegen in een klap met hem te slaan. Zelf hoopte hij er iets mee te bereiken voor zijn achtergestelde gebied.”

De Koerd, die vrijwel alle Turkse regeringsfunctionarissen kent, zegt destijds te hebben ontdekt dat de regering via de ÖHD en andere geheime comités diep in de heroïnehandel zat. Hij werd volgens zijn advocaat op buitenlandse reizen gestuurd om transacties in de enorme geldstromen uit de internationale drugsmokkel te begeleiden. Van der Plas: „De winsten gingen naar Turkse verenigingen in Europa. Hun doel was te voorkomen dat Turken in het buitenland zouden integreren.”

Eind jaren tachtig liep Baybasin bij Scotland Yard in de kijker en werd opgepakt. Heroïne vonden de Britten echter niet. Na tijdens verhooren een tipje van de sluier te hebben geleid, werd Baybasin met de uitruil van een Britse gevangene snel door Turkije teruggeschaald. Ook daaruit zou blijken dat hij iemand van de Turkse 'Diepe Staat'

Advocate Adèle van der Plas

was. Door zijn Engelse avontuur bekeek de Koerd de ÖHD-praktijken met andere ogen. „Hij voelde zich misbruikt. Toen de staat van hem eiste om een paramilitaire macht tegen zijn eigen volk te gaan leiden, weiger-

Is levenslang voor moord en drugshandel terecht?

de hij. Tijdens een persconferentie liet Baybasin fignuurlijk een bom ontploffen. Hij bracht naar buiten dat de Turkse regering jaarlijks 55 miljard binnenhaalde met drugs. Sindsdien is

hij een doelwit voor de Turkse staat.”

Zijn onthullingen bleven niet zonder gevolgen. De geheime politie pakte de Koerd op en onderwierp hem aan folteringen die hij ternaauwernood overleefde en waarvan de blijvende gevolgen zijn beschreven in medische rapporten. Tot twee keer toe ontsnapte Baybasin aan een spervuur van kogels, afgevuurd op zijn auto.

Na waarschuwingen door vrienden in hoge kringen vluchtte hij in 1992 met zijn gezin naar Zuid-Afrika. Daar werd hij door Britse functionarissen naar Engeland gehaald.

GEHEIME STUKKEN

Wat Baybasin precies deed, wil hij niet kwijt. Het zou hem en zijn familie in gevaar kunnen brengen. Zijn omschrijving: „Ik deelde kennis over internationale criminaliteit door de Turkse staat met Engeland en andere Europese landen.” Advocaat Van der Plas beschikt over zeer geheime stukken waarin de Britten tot op ministerieel niveau die rol bevestigden.

„Bij de rechter-commissaris hebben deze bronnen benadrukt dat Baybasin in orde was. Dat zij anders

nooit met hem in gesprek waren gegaan.”

Sinds 1993 beschuldigt Turkije de man er volgens zijn advocaat ten onrechte van het financiële brein van de Koerdische PKK te zijn. Juist in die tijd begon het toenmalige justitiële kernteam Noord-Oost Nederland een innige samenwerking met de Turkse justitie. De inzet: de strijd tegen de heroïnehandel.

Al snel volgden alarmerende geluiden dat de Turkse overheid en mafia hand in hand gingen. Op 25 september 1995 deden hoogleraar Frank Bovenkerk en een toenmalig BVD-kopstuk tijdens de parlementaire enquête-Van Traa verregaande ontboezemingen. Turkse politieke leiders hadden volgens hen al jaren

Penitentiaire Inrichting Westlings in Heerhugowaard, waar de tot levenslang veroordeelde Baybasin al achttien jaar gevangen zit voor een moord in zijn vaderland. Maar is dat terecht? FOTO MATTY VAN WIJNBERGEN

deals met misdaadssyndicaten, meedogenloze imperiums die op bestelling ook moorden pleegden.

In Turkije zelf werd de door Bovenkerk omschreven verwevenheid tussen onder- en bovenwereld onder de loep gelegd bij parlementaire commissies. De aanleiding was een zwaar verkeersongeluk in Susurluk. De slachtoffers bleken een bloedmooie schoonheidskoningin, een topcrimineel én een politiechef en militair. Samen in één gecrashte, gepantserde Mercedes met een kofferbak vol drugs. Rara, hoe kon dat?

Tientallen militairen, politieagenten, politici en misdadigers waren volgens de toenmalige Turkse premier Erbakan bij 'duistere' zaken betrokken. Maar zelfs nadat de Turkse staatschandalen met vette koppen de wereldpers haalden, liet Nederland de samenwerking met de Turkse politie gewoon in tact.

Justitie leverde zelfs complete afliuistercentrales aan Istanbul. Het toezicht op politieonderzoeken die met de Turken werden gedraaid, was onvoldoende. Het staat in een geheim WODC-rapport dat nog steeds diep in de justitiekluizen verborgen ligt en waarin deze

krant inzage had.

Het OM gaf in 1995 eveneens gehoor aan een door Turkije uitgevaardigd aanklagings- en uitleveringsverzoek van Hüseyin Baybasin. Hij werd aangehouden op het moment dat hij vanuit België de A16 opreed.

Van der Plas: „De rechter verbood uitlevering, omdat Baybasin opnieuw folteringen en de dood te duchten

'Ik deelde kennis over criminaliteit door Turkse staat met Engeland en andere landen'

had in zijn vaderland. Op voorwaarde dat hij in Nederland bleef, kwam hij weer vrij. Baybasin kocht hier een huis, ging verder met zijn zaken. Autohandel, hotels, een marmermijn, fabrieken; zijn imperium was in die tijd ruim 20 miljoen waard.”

Onderwijl werden zijn telefoons afgeluisterd en bouwden politie en justitie met de Turken een zaak op. Een half jaar later belandde hij opnieuw in de cel. Bayba-

Hüseyin Baybasin. Negentig procent van het bewijs tegen deze Turkse Koerd bestaat uit afgeleisterde telefoongesprekken, waarmee volgens deskundigen is geknoeid.

sin kreeg uiteindelijk levenslang voor moord, een poging tot uitlokking van moord en drugshandel.

MARTELINGEN

„In alle zaken is geknoeid met de taps”, zegt de advocaat. „De heroïnehandel bleef bovendien steken op twintig kilo die Baybasin zou hebben ingevoerd. In Turkije maakte de rechter korte metten met deze zaak. De kroongetuige bleek een valse, belastende verklaring tegen mijn cliënt te hebben afgelegd. Hij had zijn handtekening gezet onder druk van aanhoudende martelingen, waaronder elektroshocks.”

De uitlokkingspoging tot moord, ergens in het Amerikaanse Kentucky, is volgens de advocaat even goed een nepzaak. „Alles draaide om een gewone zakendeel die niets te maken heeft met moord of drugs. 'Can you make him cold', zegt Baybasin in een afgeleisterd telefoongesprek tegen iemand. Dat is hier vertaald als 'can you make him cold', 'kun je hem koud maken'. Die uitdrukking bestaat niet eens in het Engels. Ook de Amerikaanse FBI noemt het nonsense dat een moordaanslag zou zijn bevestigd.”

Ook de zwaarste zaak, moord op een fraudeur in Turkije, rammeelt aan alle kanten, zegt de advocaat. „Volgens de Nederlandse

justitie hebben twee handlangers die moord voor Baybasin gepleegd. De ene handlanger – ook weer zwaar gemarteld – is in Turkije vrijgesproken door de rechter. Geen enkel bewijs. En de ander is niet eens strafrechtelijk vervolgd. Maar Hüseyin Baybasin zit er al achttien jaar onschuldig voor vast. Deze zaak is als een stinkend riool. Wie van de hoge heren in Nederland durft dat nog schoon te maken?”

